

Pradplata van Šibenika
na tromjeseč 3 K.
na po godine 6 K.

Pradplata u Šibeniku
sa dostavljenjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Pradplata i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
obrena pisma, zabavne itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pagodbi. —

Union Bau-Gesellschaft.

Kojom ljubavi i brigom bečka vlada obdaruje ovu našu Dalmaciju, koje namjere ona prenamijeniti goji, u koju je svrhu drži, to smo mi mnogo puta dokazivali, ali sve to naše dokazivanje je slabo prema činjenicam, koje sve te vrline zauzete bečke vlade prikazivaju u svojoj goloti.

Činjenice u poslu trgovine, prometa, pomorstva svakomu su poznate, a takove su, da je tesko naći težjih i u najzapuštenijim kolonijama prosvitljenih država. Nogo reklo bi se da svako to bečkoj vladi nije još dostatno, jer koliko god ona radila proti interesima Dalmacije, koliko god ju ona izrabljivala na svakom prirodnom polju, opet se naš siromašan čovjek svojom žuljevitom rukom i svojom uztrajnošću opire posvemašnjoj nevoљи i propasti. Istina je da je mučenstvo našeg naroda, kroz više od stotine godina izrabljivanja i sistematičnog ugužetavanja, došlo do vrhunca. Istina je da je nevoља počela čuti se širom čitave Dalmacije, i da se naš čovjek počeo protiv nje boriti napokon i izseljavanjem sa svoje grude, ali opet i to je bečkoj vladi malo. Zna ona da je naš čovjek znao odoliti svim njezinim sredstvima za ugužetavanje, zna, da joj on i u svojem siromaštvu uspješno odoljeva dok god ima radnje i zarade, zna ona da joj ni izseljivanje neće pomoći, jer je naš čovjek privržen svojoj grudi, pa joj i iz daleka gleda pomoći muku-trupim trudom.

Bečka vlada je uz te okolnosti počela novom navalom. Ondje nismo do sada imali utakmice, ondje gdje je velika većina našeg svijeta našla dobiće, ondje gdje se je naš radnik počeo bio usavršivati i udruživati, da bolje odoli zahtjevima vremena, i ondje je bečka vlada počela da naše radništvo i obrtništvo unistava.

Nije joj bilo dosta da nas utuče u trgovini vina, ulja, bajama, da nam dovede utakmicu u našoj kući u ribarstvu i pomorstvu, da nas od čitavoga zaleđa odiele i da nam zatvori sve granice naše, ne, sve joj to nije bilo dosta, hoće joj se da nam utuče i ono malo obrtništva i radništva, koje se je po sebi i po svojoj snazi uzgojilo i stogod podiglo. Obrtnik i radnik to je od pamtičevika u našoj zemlji snaga gradova i većih varoši, to je onaj stalis, koji je po Dalmaciji podigao spomenike umjetnih gradjevina, kao drvodjelskih i klesarskih, koje su i danas dika ove zemlje. Naši spomenici te struke to su monumentalne radnje, koje su na diku ljudske vjestine, i kojima se divi čitavi izobraženi svijet. Te radnje dokaz su da kod našeg svijeta ima i umjetničkog dara i poleta kakova za stalno nema drugdje. Pa i danas imademo mi samouka pravih umjetnika, a što bi tek bilo, kakovo bi se pokoljenje uzgojilo, kad bi vlada poticala i podpomagala naravsku naklonost našeg svijeta? Zar i danas ne bi nicali graditelji kakovi su bili-sibenski, trogirski, splitski, hvarski, dubrovački i t. d.? Zar i danas naši ljudi ne bi bili kadri podići zgrade, kakava je ona našeg svetog Jakova ili toranj sv. Dujma, ili trogirске crkve?

Bi, ali za to bi trebalo da nismo izloženi sustavnom nastojanju osiromašivanja i zaglupljivanja neprijateljske vlade, koja i na tom polju prošle naše veličine, hoće da utuče sve, što zaleća u te struke.

U tu svrhu dovela je vlada u Dalmaciju bečko društvo „Union Bau-Gesellschaft“. Vidila

je ona da su se i naši ljudi počeli udruživati u graditeljske zadruge, da su i naši ljudi počeli proizvoditi sve što moderna umjetnost od građevine zahtjeva, da imademo i radionica kamenja i tvornica cementa, da imademo i finog kamena i mramora, vidila u jednu rječ, da se i naš svijet po svojoj snazi i pozivu počeo micati, a to je bilo dosta da ona uznastoji sve to u zametku utući. Druge države podpomazu domaću industriju, pa to čini i austrijska vlada u Dalmaciji tako, da svako domaće poduzeće gleda uništiti.

„Union Bau-Gesellschaft“ ima zadaću da utuče ono, što vlada drugim načinom nije mogla uništiti. Po Dalmaciji se grade tvrdjave, kasarne, zgrade za sudove u Zadru, u Šibeniku, u Kotoru, dižu se palače namjestaštvene civilne i vojničke, dižu se i druge državne zgrade, a to sve daje se u zakup ne našim ljudima ili našim društvima, nego onom tuđinskom, bečkom, njemačkom, jer ovo društvo zna raditi i graditi tako da sve, što treba, dasku i kamen i vas drugi material dobavlja i pripravlja u tuđini. Tu je od krova do podnožja sve tuđe. Tu su zaposleni sve samo tuđinci. Tu zarade nema naš zanatlija, nego najviše onaj jadnik, koji mora da prigrba svoja pleća, da kao živina, vuče teške terete uz nezamnu plaću.

Vidi se „naša“ vlada radi sve po predieljenom planu. K ovim zgradam moraju doprinasti ogromne svote naše občine, naša zemlja, a zarada, a dobit radnje ide u tuđinu, u žep njenem. Naši zanatlije niti se mogu na ovaj način razvijati niti mogu uspjevati kako bi trebalo, jer im eto tuđinac, zauzimanjem one vlade, koja bi ih morala štiti, u njihovoj kući otimlje zaradu.

Na ovaj nov pokušaj osiromašivanja, na ovaj nov način unistavanja naših obrtnika, graditelja, kamenara, drvodjelaca, poduzetnika i t. d. nije se, što znademo, još reagiralo, pa ovo mi smo ovim upozorili i zanatlije i sve one, kojima je stititi napredak ove prokunate zemlje, na ovu novu tuđinsku invaziju kojoj je svrha jedino posvemašnje izrabljivanje ove oguljene Dalmacije.

Ne, to ne smije da bude. Nemać neka radi u svojoj kući, a naši će ljudi u našoj. Nami ne treba nikakva tuđinska „Union Bau Gesellschaft“. Imademo mi i svoga kamenja, i svoga cementa i klaka, imademo mi i tesara i drvodjelaca i kamenara i bravara i graditelja, neka dakle nitko ne dolazi otimati njihov kruh. Nismo ni divljači, ni kolonija i treba već jednom da prestane i sa strane iste vlade njezino gužusno zapostavljanje, pače i otimanje svega, što nam može ekonomično makar i malo koristiti.

Tuđinac nije još nikakovom kupoprodajom zakupio našu zemlju, da ju posvema izrabli. Nismo roblje ničigovo, i kad nam se ne pomaže, ne ćemo da nam se otimlje.

Hrvatski Sabor.

Hrvatski sabor nakon naknadnih izbora u potpunosti je broju (88), i sastoji od sljedećih skupina:
a) Udržena oporba: Ljubo Babić, Jovan Banjanin, D. Ivan Banjavčić, Erazmo Barić, D. Ante Bauer, Gjuro pl. Bedeković, D. Ignjat Brlić, Bude pl. Budisavljević, Stevan Cerović, Dr. Mirko Grabovac, Dr. August Harambašić, Stevo Kutuzović, D. Gorgije Krasojević, Dr. Vladan Lisavac, Dr. Ivan Lorković, Dr. Edmund Lukinić, D. Pero Magdić, D. Bogoslav Mažuranić, D. Bogdan Medaković,

Janko Modrušan, D. Ante Pinterović, Dr. Fran Politošnjak, D. Dušan Popović, Svetozar Pribičević, Prof. Josip Purčić, Dr. Milan Roje, Fran Supilo, Dr. Giga Surmin, Grga Tuškan, D. Božo Vinković, D. Fran Vibić, Stjepan Zagorac. Ukupno 32 zastupnika.

b) Starčevićanci: D. Drag. Bošnjak, D. Ivo Elegović, D. Josip Frank, D. Vladimir Frank, Pavao Gasparović, D. Aleks. Horvat, Andrija Jamburčić, D. Vuk Kis, Franjo pl. Kufrić, Franjo Novak, D. Ante Pavelić, Jerko Pavelić, Janko Persić, D. Žvko Pečirčić, Karlo pl. Pisičić, D. Mile Starčević, Juraj Tomac, Drago Vlahović, Ivan Zatluka. Ukupno 19 zastupnika.

c) Izvan stranka: Geno Ilić, prof. M. Kulmer, D. Vladimir pl. Nikolić, D. Teodor Grof Pejačević, D. Dušan Peleš, Bogdan Penjić i F. Z. M. Tomić. Ukupno 7 zastupnika.

d) Bivša narodna stranka: Bela Adamović, D. Giga Avakumović, Stefan Barlović, D. Karl Benak, Krunoslav Beshić, Levin pl. Cavrak, Ervin pl. Cseh, D. Pero Gavrančić, prof. Aladar Janković, Geza pl. Josipović, Fridolin Kosovac, Ladislav pl. Krajačić, D. Luka Marjanović, D. Milan pl. Maksimović, Čro pl. Milekić, D. Todor Nedeljković, D. Andro Perčić, Nikola Petrović, Stevo Popović-Vasin, Baron Joško Radačić, Ferdinand Riešter, Ivan Sekulić, D. Miroslav Stričić, D. Jovan Šuman, D. Nikola Sobat, Petar Sora, D. Svetislav Šumanović, D. Anton Svaromajec, D. Tropešec. Ukupno 30 zastupnika.

Prema ovome broju pojedinih skupina vidi se, da nijedna stranka ne raspolaže većinom u saboru.

Vlada, koja je napokon imenovana, nema stalnog oslona u saboru osim udružene oporbe, koja je i tu vladu preporučila. Udruženu oporbu za stalno će podpomagati divljači, što čini u sve 39 stalnih vlastitih glasova. — Pitanje je dakle s kim će udružena oporba nastojati, da sačinii parlamentarnu većinu. S magjaronima ne smije, jer to zahtjeva narod i politički moral, ne ostaje drugo nego da prema utanačenom sporazumu stupa i anapriod u kooperaciju sa strankom prava Starčevićeve frakcije.

Jedino na ovaj način moći će ovaj sabor da se odzove narodnim zahtjevima, a to su uzakonjenje obćeg tajnog izbornog prava, slobode štampe, sastojanja i neodvisnosti sudaca, te uvođenje porote i drugih potrebitih reformi.

Ova pitanja morala bi također biti ona, o kojima bi se ovog puta imala baviti adresa. Državno-pravna pitanja morala bi za sada posve ostati po strani, jer jedino dojučeršnji sabor izabran na temelju obćeg tajnog izbornog prava glasa biti će kadar, da riješi državno-pravna pitanja onako, kako se dolikuje časti, koristi, i pravu hrvatskoga naroda, a ta čast, korist i pravo ne mogu biti vezani na zahtjeve ni ugarske ni bečke vlade.

Jedino, ako se ovaj sabor bude ovoga držao, izpunit će svoju dužnost, inače ne može biti nego na štetu častnog rješenja hrvatskog pitanja.

Liečnika komora.

Koncem ovog mjeseca navršuju se tri godine, da se je i kod nas u Dalmaciji ustanovila liečnička komora. Sjedišten je komore bio određen grad Špljet. Kao i kod svih drugih izbora tako se je i pri ustanovljenju komore bila razvrla jaka agitacija, da za upravne članove budu izabrani ljudi, koji će savjestno shvatiti dato im povjerenje, te odmah iz početka urediti komoru na način, da u svakom pogledu bude odgovorala svojoj svrsi.

Imena su izabranih članova upravo bila takova, da su jamčila, da će i naša liečnička komora steći kakvog takvog ugleda ne samo kod liečnika nego i kod ostalog svijeta. Liečnici su u pokrajini bilo prilično uvjereni, da će ta, ako i ne odmah, ali barem malo po malo urediti sve nepoprlike i nedostasice, koje vladaju u njihovim redovima, te da će komora svojim radom podignuti liečničke interese i čast do one visine, na kojoj bi morali biti radi preteklih i vremena odgovornih dužnosti.

Ali na veliku žalost izjalovise se sve nade. Malo kojeg liečnika zbilja ima, te bi znao, da naša liečnička komora zbilja i postoji. Stoj uzrok tomu? Nikakav rad ni zauzetost sa strane

upravnih članova komore. Kroz pune tri godine upravni su se članovi sastali samo jedan put i to da urede statut komore. Statut je bio doista i predan, ali je li ga koji od liečnika u pokrajini primio? Nije nijedan; jer je i to, jedino djelo naše komore kroz pune tri godine, otišlo izgnatljivo. Jedan ga je od članova uprave izgubio, a da ni sam nezna gdje. Takovu je važnost davao jedinom radu one komore, u čije članove uprave i on spada. Drugi su put opet bili pozvani na sastanak članovi uprave, ali iz čitave su se pokrajine odazvala na poziv samo dvojica.

Kad ogledamo rad liečničkih komora u drugim pokrajinama te njihovou zauzetost oko stičenja časti i interesa liečničkog zvanja, mora da se ozaloštimo nad onim, što se kod nas događja.

U našoj pokrajini ima veoma malo liečnika, koji mogu da žive u udobnostima bilo usljed vlastitog imetka bilo radi zlatne prakse u svojoj struci. Za takove sjegurno liečnička komora kao da nema velike važnosti. Ali najveći broj liečnika mora da vrsi bilo bolničku, bilo kotarsku, bilo koje bolesničke kase, bilo obćinsku službu.

Kakove ih dužnosti na takovom mjestu vežu, kakvim su neprilikam izloženi znadu najbolje oni, koji te službe vrsu. Kad im se kakova nepravica učini, komu će da se utuče? Tko će da njihove interese brani? Danas u istinu nitko, pa i vidjamo svakih nepodobština, koje ne ćemo da nabrajamo.

Bi li se sličnih stvari događjalo, kad bi liečnička komora djelovala i vrsila svoje dužnosti? Nebi jer koliko moć ima jedna dobro uređena liečnička komora vidjeli smo prigodnu zadnjeg strajka liečnika u donjoj Austriji.

A što da rečemo o nekolegialnostima, koje se često događjaju među liečnicima u našoj pokrajini, i koje zaslužuju ostra ukora? Kad bi komora vrsila svoju dužnost rjeđe bi se događjale, a malo po malo bi ih i nestalo, kad bi se upotrebilo strogih mjera.

Novi su izbori raspisani za konac ovog mjeseca. Imajući pred očima sve ove stvari, mora da se svi liečnici svojski zauzmu, da kod ovih izbora budu izabrani oni koji će shvatiti dužnost datog im povjerenja i svom zauzetnošću nastojati, da se liečničko stanje i u našoj pokrajini poboljša.

b. lj.

Opazka Uredništva. Gospodina liečnik govori u ovom svom članku na više mjesta o potrebi čuvanja časti i o unistanju nekolegialnosti koje u vladaju među liečnicima. Sve bi ovo trebalo da popravi liečnička komora. Ona bi, po mišljenju gospodina, trebala da čuva čast i da unisti nekolegialnost. Nego u koliko poznamo iz razgovora sa liečnicima njihove stvari, s ovom tvrdnjom mi se ne možemo složiti. Čast i kolegialnost nisu svojstva koja se mogu komu prisilno navrnuti. Čast, ako ju ne obraniš sam neće doći, i kolegialnost je također svojstvo samo onog pojedinca koji drži do sebe i do svoje časti. Onaj koji nije takav, nije za to jer nema komore, nego to je do pomanjkanja njegovog osebnog ljudskog ponosa. A ovakove mane tesko da ukloni komora. Mogli bi ih valjda ukloniti, kad bi htjeli, sami liečnici u svom krugu djelovanja, ali u tom nisu se oni još izkazali. Tomu je više uzroka, a kojima mi ne ćemo da govorimo, samo kažemo, da svaka istinčija pa i ona liečničke komore vriedi samo kad su i pojedini koji ju sačinjavaju na svom mjestu. Kad bi ovo posjedbije bilo, komora bi djelovala kako treba jer je ona bila odraz svojih članova, inače je jedino liečništvo više.

Ovoliko opazismo u najboljoj namjeri i željom da koristimo istinitiji kakova bi morala biti liečnička komora.

Primjer zdravstvenih prilika na našoj krnji željeznici.

Ko je putovao našom znamenitom željeznicom, bit će sjegurno opazio u tri jezika napisane tablice, zabranjeno je pljuvati! — Kada vidiš taj napis, moraš priznati slavnoju upravu, da se brine za obće zdravlje i da se je ako ne u ničemu a ono barem u tome povelu za drugim europskim željeznicama. Nu potraži ih pljuvaljku uvjerit ćeš se odmah, da je podpuno opravdan i zgodan ovaj napis nekoga patnika, koji je na istoj tabli napisao: „za rač u kapu?“

Nu osim toga dostatno je pogledati debele naslage prašine koji u samim vagonima, toli i u pojedinih stajama, pak onda neistočno u njima i okolo njih, da se uvjerio koliko je Slavnoj Upravi stalo do ruda i zdravlja. Ja ću kao primjer navesti staciju u Perković-Slivnu, gdje sam se na svoje vlastite oči uvjerio o stvarima, koje će se činiti nemogućim. Ne daleko same stacije nalazi se nešto ljudskih stanova, kojima je sudbina određila, da se nazivaju neistočno, kojoj su uzrok sami činovnici i stanovnici stacije.

Prema je kako tako uređeno mjesto gdje se ima da baca smetlišta, to ipak ti ljudi rek bi nalaze osobito zadovoljstvo u tome da bacaju sve to odpadke okolo stanice, koja je malo po malo njihovim nastojanjem postala tako odvratna, da joj se čovjek ne može ni da približi. Ko se želi o tome uvjeriti neka se samo potrudni do iza stanice i neka pogleda niz „rampu“. Voda, koja služi gostioni i činovnicima za pranje posuda i rublja proliva se također niz taj zivčić, te tako stvara lokve, koje okružuju čitav zrak. Ali najbolje u čitavoj stvari je to da se godinu nekoliko puta čiste zehodi i da se to proliva također niz rampu, koja je udaljena od stacije kakvih deset, a od najbliže kuće petnaest metara. Za to se ne izkopa jama, već se sva ta kućna neistočno pokriva s malo kamenja i zemlje pak mirna Bosna.

Malo koracajući od stacije a upravo između puta, koji vodi na stanicu, i jednog privatnog putoljka smještena je košara za svinje. Ta košara ni iz daleka ne odgovara ni mjestu ni svrsi te je i ona uzrokom nesnosnog okruženog zraka.

Uz svu tu silnu neistočno neka se promisliti na jako visoku temperaturu u ljetno doba, pak će se odmah shvatiti kako to mora da kobno djeluje na čovječje zdravlje. — Do sada smo se barem imali da pohađamo sa smrdljivim zagorskim lokvama, malarijom i ostalim nevoljama a sada, hvala željezničkim činovnicima, možemo se pohađati i pogubnim smradom i uzornom neistočno.

Mora se još upozoriti Slavnu Upravu na gostionicu u Perković-Slivnu, od koje se može tražiti barem toliko, da dava zdravu hranu. Bilo je do sada dosta puta pritužaba što se toga tiče, nu sva je prilika, da se nije niko na to ni osvrnuo. Mogli bi ovdihe pripovijediti jednu zanimivu što se dogodila pravniji gosp. namjestnika Nardella a valjda i njemu, ma ne čemo.

Bilo bi predugo da se ovdje dalje nabrajaju brige željezničke uprave za zdravlje putnika i onih, koji stanuju u blizini stanice. Radi toga za danas svršavamo i upućujemo koi Slavnu Upravu željeznice toli dotične zdravstvene urede, da ne zaborave, da i mjesta udaljena od gradova imaju pravo zahtijevati, da se ne čine atentati proti njihovom zdravlju. Neka se ne zaboravi, da i seljani imaju ista ona prava kao i građani i da mogu zahtijevati, da se ukinu neujmnjena samovolja i bezobzirnost činovnika. Neka se stane jednom na kraj ovim nepodobnostima.

Do potrebe mi čemo se opet na ovu stvar vratiti. N. N.

Prerevnost vlasti.

Naua „Hrvatska Rieč“ ne može se tužiti. I sudbena i politička vlast ju voli. Imademo do sada više tužaba i razprava. Radi dopisa iz Sinja od 30 prosinca 1905 naš urednik imao je da odgovora pred porotom, ali liberalnost državnog odvjetnika metnula ga pod obični sud, a to da mu bude lašnje. Jadan Viočić! Biedni težak iz Sinja ne smije da ima branitelja, jer eto tako hoće vlast.

Radi dopisa iz Promine od 3 ožujka mora također da naš urednik odgovara pred porotom, prena je dopisnik uzeo odgovornost na se i prena je to izjavio pred sudom. To je on učinio bez našega znanja, pa jednom kad je tako, što se još hoće?

Radi dopisa iz Rogoznice od 27 Rujna bio je također naš urednik tužen, ali se je od tužbe odustalo, jer su navodi bili istiniti. Je li za to odgovarao vlasti krivac?

Politička vlast pak uprav nas ničuje. I za najmanju globli. Napokon i tuži. Pred par dana dali smo nekoliko brojeva „Hrvatska Rieč“ mladincima, da ju dijele. Oni to i učinili, a sada politička vlast i državno odvjetništvo hoće da prognoni onih 8 mladica. Zašto? Zar nismo mi gospodari darivati? Zar nisu oni gospodari dieliti?

Ali da, „Hrvatska Rieč“ tuče po prestima neke zloporabe, ruga se nesposobnim a u svojoj nesposobnosti prerevnim, pa eto mora da ju progone. Dogadjaj se njoj kao i onomu sudcu, koji strankam nije nikada ništa zla učinio, nego uvijek koristio, koji je postojak od glave do pete, ali ipak jer se ne uliziva nesposobnim, jer je savjestan i misli da mu je dosta kad zadržao vrši svoju dužnost, naučeko je na sebe gnojiv svih olimpijskih pigmaka, koji hoće da uvedu ercu puzanja i strahovlade. Na njega svi su survali i kao da uživaju tko će ga prvi i prije utući. To im je slast duše i srca, jer za drugo nisu ni sposobni. Kad bi bili, oni ne bi proganjali prave-

dnika, nego bi jedan drugoga rušili, jer znadu da svaki od njih nema onih vršina koje ima čovjek od njih progonoj.

Mi znamo da dotičniku ovim ne čemo pomoći, ali nameće nam se pripodoba. Sto je nezavisno, pošteno i pravdom treba rašiti, utući. Loziuka je: utucimo nezavisnost!

Bez nje nema stanovitim ljudima napredka.

Pokrajinski poljodjelski zavod.

Rekli smo, da čemo dokazati, kako po današnjemu statutu poljodjelski zavod u Splitu neće biti uređen onako, kako bi imao biti i kako ga je g. Zolti u svojoj osnovi prikazao.

Da jedan zavod bude koristan i da postigne žudnji uspjeh treba, da bude proviđen potrebitim sredstvima. Koja su sredstva mudna, kojima treba da je proviđen poljodjelski zavod za našu pokrajinu, kaže nam u svojoj poznatoj osnovi sam g. Zolti, a ta su: Znaustvena tehnička knjižnica, bogata zbirka ruda i kamenja, koja služe za proučavanje pretvorbe i naravi tla, analitički uzorci za proučavanje marvoogjstva, živinarstva i botanike, uzorci strojeva i poljodjelska ratila, dendrološki zbirka, meteorološki i fizikalne opreme, sitnozori i t. d. na način da se napravi poučni muzej poljodjelski i tehnološki, a osim toga, kao kemična postaja, morao bi imati na raspoloženje bogat i izabrat material za pokušaje i izraživanje pa baš: 1. Kemični i mikroskopični radionice (laboratorij). 2. Pokušajno polje, najmanje 5 hektara. 3. Pokušajni vinograd od 5 hektara. 4. Pokušajni mašinjak od najmanje jedno 5 hektara. Pokušajni voćnjak sa najmanjom površinom od 2 hektara. 6. Naravna livada i umjetne livade sa površinom najmanjom od 6 hekt. 7. Vrtao sa najmanjom površinom od po hektara za gojenje povrća. 8. Pokušajna pivnica uzorna glede prodje i glede urešbe. Pokušajna uljarnica koje bi morala biti proviđena sa svim najmodernijim strojevima. 10. Staja, koja bi imala služiti kao pokušajna postaja goveda. 11. Sirmarica, čedna ali dobro uređena osobitim obzirom na praviljenje ovčijeg sira. 12. Silvarnica za uzgajanje male količke sjemena raznih pasmina. 13. Pokušajnik sa najmanje 50 ulista, sa pomičnim saćem. 14. Mala radionica za pletenje štira za smokve i sprtva za voće. 15. Susušenice voća, a osobito za susenje smokava i višanja. 16. Spremište strojeva i orudja, koje bi imalo služiti kao stalna izložba. Ovakov bi morao biti i ovakov je zavod za našu pokrajinu najzanimljiviji i po vladi u osnovi izvrstan. Pošto pak polj. zavod u Gružu nije imao sve gornje uslove to je „najbolje da se zatvori“. Ovako se govori na strani 19 osnove.

Mjesto ove prvobitne osnove, za koju je narodno zastupstvo bilo zanešeno i prezralo pisanje „Gospodarskog ponućka“, kao tobož, da bi se kritika vodila radi osobnih, a ne načelnih razloga, danas nam se dariva sramotna krparija, puno kontrasta i ostrizaka, koji nam nisu ni najmanje na čast, a najbolje su ogledalo za one, koji se još daju voditi za nos i misle da će ikada što imati koristna po narod od vladinih krugova bečkoga soja.

U novom statutu za poljodjelski zavod nema ni govora o svemu ovome, sto je gore naveli, a čim bi morao biti proviđen jedan pokrajinski zavod u pokrajini eminentno poljodjelskoj, kao što je naša.

Slobodna institucija pokrajinskog poljodjelskog zavoda biva spućena na način, da se vraćamo nastaru t. j. da je po današnjem statutu pokrajinski poljodjelski zavod u Splitu tako i kamo gore uređen, a daleko gore proviđen potrebitim zemljištem, nego li je u početku bio Gružki zavod, a koga je bilo od potrebe „kao veliko zlo zatvoriti“.

Sad bi mi hotili pitati onu gospodu, koja misle, da im je pod vladinom kabanicom dozvoljeno varati narod, dali su oni znali, kao što smo znali mi, da poljodjelski zavod podignut u neposrednoj blizini Splita, neće moći nikada biti proviđen zemljištem, koje treba da postigne svok polj. zavod svoje duže, ako hoće da jedne svoje vrste? Jest, oisi tu znali, ali nisu imali srca, da to pok. Balatu reču u lies. Danas, kad je Balat umro i kad je zgrada tu, moraju radi svoga obraza da stvore kojekakvu krpariju, koju neka Dalmacija nosi na svojim leđima njihovom krivicom.

Da smo mi pod ma kojom drugom vladom, ili da je sudbina Dalmacije povjerenja drugim rukama, više smo nego uvjereni, da bi se već podignuti zavod u Splitu obrskrio i potrebitim zemljištem uz malo koje žrtve i cieno. Nu ljudima, koji su na vladi malo je stalo, a da ne rećemo ništa, do naroda i njegova blagostanja, utijma je stalo samo do njihovih zlatnih galona i mastnih namirnica Ah! da bi se naši birokrati natjecali u radu za narodno dobro, kao što se jagne za zlatne galune, kako bi nam druge vesele pjesme narod popijevao, mjesto tužnih jadikovka.

Da se opravda djetinjskim opravdanjem, zašto se je odustalo od prve zdrave osnove polj. zavoda u Splitu iznosi se, sigurno od kupljenog pera, kako

za Dalmaciju nije zavod poljodjelski dobro uređen, jer da bi se sinovi naših gospodara tada pogospodili, da bi odbjegli od otčinskoga praga tražeći namirnicu.

Koliko je laži i smionosti u ovim riećima, danas nam nije da izpitavamo, ali i da bi sve ovo bilo ovako, osudit je ipak one, koji su sve ovo znali, a ipak su varali narod i narodno zastupstvo. One, koji misle, da su se s ovo par rieči opravdali, upućujući, da uzmu u ruku statute drugih pokrajina ove monarhije, pa će uviditi, da prvobitni pravilnik za poljodjelski zavod u Splitu, nije u ničem različit od ovih. Ako dakle dobro uređeni zavodi poljodjelski u drugim pokrajinama daju žudnji uspjeh, čemu ga nebi doba onaj u Dalmaciji? Zašto baš za ovu pokrajinu treba stvoriti iznimaka? Zašto dalmatincu pripravarat, da bi gramzio za namirnicom, a to odobravati niemcu i t. d. li zar mi nemamo pravo tražiti, da naša djeca budu vazpitana dobro u poljodjstvu u našoj kući i da upoznadu dobro gospodarske prilike svoje zemlje? Ili smo zar mi kojekakovi inferiorna rasa, kojoj nije dopušteno, da vrši i radi ono, što može niemac, talijan? Ovako mogu da misle i govore samo ljudi u službi onih, kojima nije nikad bilo do narodnog dobra i blagostanja, već do tlaćenja, ugmjetavanja i preziranja svega onoga, što je išlo za tim da nam se narod podigne, onaj, napuni znanjem, kako će moći da prkosi svakoj buri, koja mu se nad glavom vije. Od ovakove čeljadi tražiti ma koje dobro za narod prosta je obmana i zavaravanje sama sebe. Napred čemo.

Politička rovarenja po Dalmaciji.

Od njeko doba pronose se postojani glasovi, kako se po Dalmaciji nastoji podići austrijsku stranku. U ove glasove njetko vjeruje a njetko ne vjeruje, prena tome kako shvaća političke prilike i političku zrelost Dalmacije. Jer u istinu, tko pozna prilike u Dalmaciji nije mogće, da bi mogao povjerovati, te bi se naslo ljudi pripravnih raditi za tu stranku. Takovi ne mogu biti nego plaćenci kojima nije stalo ni do zemlje ni do naroda. Pa baš to i znadu začetići te stranke, pa se i skrivaju i rovare i nastoje mititi. „Prava Crvena Hrvatska“ je neki dan javila, kako su joj nudili u tu svrhu noraca, koje je ona po svojoj dužnosti odbila. Dok mi ovaj korak „Prave Crvene Hrvatske“ hvalimo, mislimo ipak, da njezina dužnost bila javiti, tko i odakle joj je taj novac nudjao. Jer bez toga mogla bi stvar izgledati kao nekakvo samohvalisanje, što u ovako važnim stvarima bilo bi da se pokudi. Ovo kažemo ne s toga što bi mi u ono sumljali, nego jer smo uvjereni da je dužnost obznamtiti javnost što je taj mešetar. Ako je domaći čovjek i još u položaju treba ga razkinkati neka ga javnost prezire. Ako je tuđinac treba mu onemogućiti obstanak kod nas. Radi toga dužnost je rodoljubne novine, da svoju izpuni do kraja.

Ovo naglasivamo i naglasit čemo, jer smo o tom austrijskom rovarenju uvjereni, i jer imamo za to stalnih dokaza.

Iz Zadra putovalo je po Dalmaciji politikaša, koji se nikad nisu politikom bavili, a putovali su svrhom da utemele austrijsku stranku tobož pod pečkom firmom. I ovdi u Šibenik došlo je pisama profesora bogoslovlja, kojima su snubili poznate i prokušane pravaše, neka stupe na čelo te stranke.

Po svemu izgleda, da neki ter neki kandidati mitre hoće da steku zasluga kod austrijske vlade, pa na mjesto da to zadobiju znanjem, revnošću u zvanju i dočimnim odgajanjem duhovne mladje, gledaju da joj budu na uslugu utemeljenjem robeke stranke, koja bi bila na uztek hrvatskim narodnim zahtjevima.

Spomenuta gospoda izgleda da zaboravljaju, kako naše dično svećenstvo cilom svojom političkom prošlošću a i sadašnjom nije nego antiteza stranci za koju se oni zagrijavaju. Zaboravljaju oni da svećenstvo, erpi svoju snagu i utjehu iz svoga puta, kojemu treba slobode a da može udovoljiti poslanstvu Providnosti. Radići proti taj slobodi svoga naroda ne mogu nego oni koji su se od naroda otuđili, a tima daleko od nas kuća. Neka se oni griju na suncu vladine milosti, ta im je i potrebita, a neka narod punste da ga grije sunce božje.

Pošto je očito, da će vlada ići i još dalje u svoje nastojanju, dužnost je svakoga, da tjera od sebe njezine mišetar, a navlastita je dužnost novin-stva, da ih odkriva i da narod upozori na svaki i najmanji pojav ovake vrsti. Mora se ići za tim, da se odmah u početku suzbiju svi pokušaji, a u slučajevima, kao što je onaj „Prave Crvene Hrvatske“ mora se izići na javu s podpunim imenima.

HRVATII Uputrebljavajte narodne marke Družbe S. Kirila i Metoda

Rad delegacija.

Kad bismo rad ovogodišnjih delegacija htjeli sintetizirati, morali bismo se poslužiti onom narodom: gdje si bio, nigdje, što si radio ništa! Sva su se viećanja ograničila i ovog puta na već uobičajenu formalnost, pa su se grdnno razočarali svi oni, koji su od ovogodišnjih delegacija očekivali nešto osobito, izvanredno. — Po starom adetu iznio se i ovog puta proračun zajedničkih troškova za god. 1906.

Po tome proračunu izkazana je potreba ovako: mini-strarstvu izvanjih posala 12,659.536 K, ministarstvo rata, i to vojska 292,904.780 K redovitih i 13.265.261 K izvanrednih izdataka za oružanje, ukupno 306,170.041 K, a ratna mornarica 31.142.110 K: od toga 29.845.620 K redovitog i 1.296.790 K izvanrednog izdatka, sveukupno dakle potreba ratnog ministarstva iznosi 337,312.451 K. Zajedničko ministarstvo financija 4.427.571 K; računarska kontrola 320.040 K. Sveukupna potreba 354.719.598 K.

Odbije li se od toga prihod spomenutih ministarstva od 7,999.233 K, pokazuje se potrebe od 346,720.36? K.

Ova se potreba polmiruje u prvom redu prigodom zajedničkih carina, koje se za ovu godinu predviđaju za austrijske zemlje sa 107,625.000 K, a za zemlje ugarske krune sa 15,851.050 K, te za Bosnu i Hercegovinu sa 969.300 K, ukupno sa 124,475,350 K. Od ove svote imadu se odbiti troškovi za 6,600.000 K i carinski paušal za zemalj. upravu u Herceg. Bosni sa 1,428,571 K, te prema tome ostaje čistih 116,446,779 K za pokriće zajedničkih izdataka cijeloj monarhiji. Odbije li se ova svota od gore izkazane potrebe, onda ostaje potreba od 230,273.583 K koju obje pole monarhiji moraju podmiriti svojim prinosima.

Izvanredna potreba za čete u Herceg-Bosni izkazane je sa 7,583.000 K.

Preko proračuna zaiskalo se za izvanredni vojni kredit za naoružavanje ukupno 75,300.000 K. Od toga broja iz redovitog proračuna ide 27,079.000 K.

Napokon se je za god. 1905 zaiskao na-knadni kredit od 5,478.577 K.

Proračun za Herceg-Bosnu izkazuje potrebu od 51,681,308 K, a pokrće sa 56,074,875 K, dakle suvišak od 4,336,567 K. Ovaj suvišak sa pretičkom iz blagajničke gotovine i iz zajedničkih poslava se ima upotrebiti za odplatu zemaljskih zajmova.

Cieli ovaj proračun bio je od austrijske i od ugarsko-hrvatske delegacije odobren. Tim je ministar Goluchowski postigao svoj cilj, i ako ih je čuo dosta oštiri i gorkih od pojedinih delegata, i ako je njegova politika od mnogih bilo kritizirana, ipak je proračun glasovan, te sad njega za sve drugo ne boli ni najmanje glava.

Mislilo se je, da će izpasti drukčije, t. j. da će Magjari ovog puta zauzeti stanovište protivno Goluchowskome, ali su oni također prihvatili proračun. Zadolvoljili su se samo tim, što su nekoi del-gati napali Goluchovskoga. Tim se je izpostavilo čisto i bistro, da je koalicija u Magjarskoj došla na vladu iz uvjet, da odobri proračun zajedničkih troškova, jer šta vriede svi govori, sve kritike proti stanovitj politici, ako se onome, koji tu politiku vodi, votira proračun, ako mu se tim izrazuju povjerenje?

Prema tome, dakle ovogodišnje delegacije nemaju u obće nikakve važnosti. Čuli su se dođude u njima glasovi s hrvatske strane, ali ti glasovi nisu promienili ništa u stvari, niti će promieniti, dok traju sadašnji vanjski i unutarnji odnosaji.

Golubovski može po tome sadu mirne duse
podi da se odmorio. Govorio se, da mu je po-
lozi uzkram, ali on je sad zadovoljan. Jasn li
zadovoljni narodi u habsburškoj monarchiji? To
je drugo pitanje.

NAŠI DOPISI.

Šinj, 2. Srpnja.

(Afera kuharstva.) Ovdješnja „Hrvatska Seljač-
ka Zadruga“ biljege se nazad šest mjeseci obratila
Najpoštenijem molbom, da joj se dozvoli kroz sta-
nionicu kolbitu kuharstva prosta od carine; obveza
joj se spomenuta zadruga, da od placnastu proda-
vati kuruz uz cemu, kojim rija bude zaplo, te pod-
riješavati se nadzoru Poglavstva, koje će doći, da
se upledi tako izpunjavaju. — Uz iste uvjete Na-
jpoštenitvo biljase nazad dozvolilo kroz kuharstva
prosta od carine. Zadruga i Kolbitarna, pak je bila
opredana nadi, da će se to isto dozvoliti i Šinj-
skoj seljačkoj zadrugi. — Na prvi svatkov obkva-
nji stigle na Šinjšku Seljačku Zadrugu riješeno Na-
jpoštenitvo, kojim je molba bila odobrena. — Poval-
loga riješenja bilo je izvjeske poglavstva Kalašića, ko-
jim je preporučeno Najpoštenitvu, da se odbije molba
seljačke zadruge sa „politički razloga“.

U politički razlozi bili su opet oni, koji su
Najpoštenitvo nazeli, da — nazivajući svoj dočeka
predlogu namjereniku u Šinj — dozvoli seljačkoj
obedi uvaz od 50 vagona kuharstva prosta od car-
nine.

Kakvi politički razlozi u daljnu ruku dođu se
je do toga, da bjezgrad od krama 14.000 otrča se
je od grta stransime rje, te je pošli u ransne dze-
pore nezastihli trgovaca, a prisaska Dječaković.
— Ijadi pladnja kuharstva lovski sude ovano e. ka-
financijalni savjetnik Pasmari, koji se nazadno da će
on u ovi smatratu, aleni najpiti Krištof svjetla.

Da se je do ove afere došlo, Krištof je u prvom
redu obična i namještelitvo, a osobito poglavac Ka-
lašić, koji je sa svojom poznatim izvjeskom politič-
ki seljačkoj zadrugi ne bude dozvoljen uvaz kroz
carinu.

Fotograf do dase tina nije nista skocio, ali je
najpoštenitvom dijelu najcarstva, štedio, jer njemu
ni i namještelitvu preči „politički razlozi“, nego in-
teresi glatke rjepe —

V I E S T I.

Narodni bjezgrad sv. Cirila i Metoda bio bi
se svečano postavio ove godine u Šibeniku, no iz-
kazalo je odakada, da bi se i ovog puta bilo najliže
na zahranu, otkriveni vladai gdele svečane glagoljske
nise. Zato je izostala postavna, ali najzastatka doz-
nost mnogih i mnogih rodoljuba, da se tog dana
sple milosrdnom istarskog panika. Sakupljaju se
nadije za družinu sv. Cirila i Metoda i Isari bjeza
soda od K. 300.

Ovaj dan šibenskih Hrvata najpiloji je odgovor
prohvatima stvarnoske službe bozji.

U veći toga dana koncentrirala je „šibenska
Glasna“ na „Poljani“.

Sustanak poglavarstvenih činovnika. Na 28
pr. mjeseca, na Vidor dan, našli su se na Perkovica
poglavac Matkarića, Gugenčić i Slavica Ovi zadnji
došli iz Šibenika, a onaj iz Splita, gdje su imali u
svoje borbenoske gradivo. Sta tri su imala u ruci
po jedan „Hrvatski Rečnik“. Kad se sastali lijezveno
i razno su se pogledali, imajući svoje fotografije
sistatni ruke i razzati se. Gugenčić i Slavica pod
Šibenika, da s njim upravlja, a Matkarića u Split
da sakuplja svoje zadake. Objeno da će se na sta-
nici u Perkovicu podignuti spomen ploča, koja će
pomenatvo pricići o slavnosti tom sastanku tih triju
dionoskih velikana, a Matkarići, Gugenčići i Sla-
vica, tom činovitvu sponosnosti i t. d.

Ispravljanje. Od početka t. g. do 30 lipnja
šibenski haki uređi izalo je 393 putna lista za iz-
pravljanje, a odnoro ih je 93 za putovanje na puz-
bečevima i brodolovinu u domovinu. Ove ser, jer do-
bitni vezani vojničkim danozima.

Opazeno da u zadnje doba pošli su u veći-
kaj prvi seliti mladići iz Kutinskog okoline i to naj-
ni svi za Sjevernu Ameriku. Bilo bi željeti, da ih
Fr. Zampoci i ostali od toga odvratilo, te ih upite
na radu vrasite graditi, koje ima u ovim predjelima
dosta, što čeka radnu ruku da ju obradi. Ni u Ameri-
ci ne više zlatiti mladići!

Izlet trogorskog „Berislavca“ u Šibenik. U
nedjelju 8. t. m. došli nam u Šibenik trogorsko
hrvatsko dristvo „Berislavac“ sa trogorskim „Na-
radnom družinom“. Došli, da Šibenicanima obrvati
hugasti posjeti, da obnovi staru jidaru i prijedjelstvo,
koljku su se ora dva starina jidari i kroz vještavost
trčala. Mlto nam je, što će ovom prigodom Šiben-
čanin moći da vrasite brend trogorskim Hrvatinim miho-
za drugo, te ih dočekati onako veselo i zanosno, kao

što su oni bili bivši narodi zanosno dočekani u Trogiri.
S nase strane doznat ćemo im dakle srećan i srećan
dohodništvo! Zbogla brata Trogiran!

Promot u šibenskoj luci. Kroz svoj pojiseć
t. g. do je u Šibeniku laci 1607 brodova i je-
dionica. Broj ovaj je znatno veći, to se traži od
pomorske vladi, da jednom uradi ono, što je pravilo
a da, osobito jednonoske budu imale staro priska-
nise u luci, a ne da se stiskaju kod sreće i banli-
i u skladu nepogodno vrijeme, budu izložene opas-
nosti.

Kretanje u šibenskoj luci. Ove semline puna
je nasa luka, što rećih, što trgovčkih velikih po-
rodova. Sto jidnih, što drugih nna danonice 70.
Dok nas ovde veseli, drugo nam je čiti, kako se isit
stranci tuze na veliki namir, komu je nasa luka sa
strane vrasite izložena, pama da, kako oni sami vole
mogla je biti ne pristojno uređena, već poželjena,
sa onim sredkom, kojim se same jednonoske, kao pri-
stojno paliti pri akcrvanju ili fakcrvanju državi.

„Kraljevo brodolovje.“ U kolko vrijeme na 6 t.
m. iz nase luke, dednitivno odnorošvati će ratno bro-
dolovje, koje će se priznati ostalim, za skopno i ran-
dijne predjelznanje prije obeti, na koje kako ga-
taju novice prisustvovati da i Kralj.

**Ante Bezic profesor realne u Splitu preni-
nio je na 2. o. m. u 58 god života.** On se izrično
dobroćom volikom prema svojim učenicima, i za stali-
no ka hiti. U njemu i grad Split gubli jedno od zna-
čajnih svojih gradjana, koji se za mnogo gradake
koristio ustanove radoljubivo zanimaju, i Hrvatskim
gubli u njemu jednog od svih koji su u najližem
borstvu Splita bili na svom mjestu.

Učeljivoj radnji nase smetneće, a njegova bila
bilka ova grada Hrvatske zvanje, koju je on vrasce
ljubio!

**Bozo Krstulović novinar u Anveru preni-
nio je u Antvergu na 20 srpnja o. g.** On je bio
glavni sluga i suradnik „Šibenika“ koja je u Anto-
vergu izdala. Njegov otac Ivan vršim sudcom jav-
lja, da je radi snage svoje predjelznanosti nna mo-
ra obustaviti dalji rad zvanje „Šibenik“ koji je upre-
gov sin bio postavio svoje malenog sine.

Troz podjelja i pozivovano Hrvata priznaje-
mo nase smetneće nadi godolnikom zvanjeovog nna. Bija
mo lika tudaj zamlja!

**Iz Splita nam javljaju, da je na bjezgrad sv.
Cirila i Metoda došla iz Rima naredba, da se
smitje jidari nasa na starostarsenom jidaru.** Zato
bjezgrad, ali je u taj dan svečano otvoreno našeg
siv tamnjug kamena za zgradu „Hrvatskoga Do-
ma“.

Ove nna zabrane još jednom jasno dokazuju,
s kakom se je naprijednjima boriti Hrvatskom na-
rodu. Naprijednji nase odstavna obkoljaju, a mi nase
još vrasce među somom svjedima i gonimo. Dok bi-
de tako, naprijednjima će vrasce bit lako gaziti i oti-
mati nasa prava. Jedno nna beznavelno treba t. j.
sićga. Stojimo se svi, koliko nas je god Hrvata, na
radno sićgno i odlično. Imasce hit čemo i unaprijed
na pogran svakeome!

**Na mjesto učitelja za taminare, pri ov-
dišnjem e. K. Odrznom Sudušu, daznapo, da će
se doskora razpisati mladićji, da će se dobitnoga
nadijela uvratiti u XI. razred čina. Kako danas
učelji rasje, mi smo nraseli, da se najližem ne e po-
lakoziti za tim najposlom, kojim su skopčane velike
danozime i dalako veći rad, nego li je onaj pri nasmu
pokoljivniškim školama, jer bi učelji za taminare
postvo nista drugo nego positi činovnik XI. razreda
s obavezom da radi 7 sati dnevno t. j. 4 sata da
ponovno, a 3 sata da bude zabavljen kancelarijskom
pisanozjom, bez prava na velike školske priznate i na
druge skomotivne P. razine preko godine. Ni mladići uč-
telji, koji tek dorse pripravljaju, ne će se moći od-
svrati za takovo mjesto, jer bi brzo i prebrzo uti-
deli, da je drugima, bozji i da su podniti pogre-
šak. Mi se čudimo maloznoj sudskoj vrasiti, što je
tako namnita i odobreda; va ona baram morala bi
najpobije stvarati što je pravdo i morala bi znati,
na koji je način odredjena da i pita državim uč-
teljima bili kod pripravljivih vrasceonice bilo kod
državnih drugih nisti škola.**

Sudžaj 3 broj „Sudja.“ Treći broj „Sudja“,
koji je vrasno 15 p. m. sadži znameniti ostali i ove
radlje 1. „Čovjek i žena“, legendu Valantina Kraljeva;
2. „Nikola Tesla i njegovi trami“, Ivice iznaje Stjepan
Vulpe; 3. Stimo iz dobroćime poslošiti: „Dospier
Marko Marković“, „Strana kazljena 1831 god.“, „Pise
A. Vučić“, 4. „Japari i Burundži“, 5. „Pisac D. J.
De Lorenzo“, 6. „Spomenuti udarovački“, „obednato
A. Vučić“, 7. „Sofji“, 8. „Prima ispravice“, 9. „Učelje i
niste čena je isari“, koji izlazi dva puta na mjesec,
svaki put u tri tabaka, sasto K 6 na godinu, tako
ako se unaprijed plati. Za ostale predjelznanje
Duhovnika 12 K na godinu. „Sofji“, 1. „Prima ispravice“

i dobroćime postvane prinosu za svoj fond a oni se
kajli ili gosp. Matije Stritar, ili nećakica Ilika prof.
Antonija Viedera u Dubrovniku.

Zagrebački peronisti koji je nještian trgovio
opet će se na novo poditi. Hrvatskojstvo njegovo je
zaključilo, da se novi mlit sagradi po najpobije
najsvršenijem sistemu uporoškom najsvršenijem proznan-
sita mlitnske industrije. Sve će se izskazati velikih
nrasnih črtava, ali će se polubiti i to da se u na-
som Zagrebu biti osnovan mlitnarski zavod, koji će
moć osariti uz lok najpobijim silicijum poroznana u
Europi, te bez dvojbe će takav mlit biti na daku a i
na korist dioničara, pa i u obet hransnane trgovine
u Banovini.

**Vlastnik, izdavalac i odgovorni uređnik
PETAR PLATIĆ.
Tisak: „Kraljevske Hrvatske Tiskarne“.**

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
Ustanovljena godine 1884, po općini svih t. koji li,
glavniog grada Zagreba.

**Jedan je doznati osiguravajući zavod,
Ovaj zavod, osnovan na uzajamnosti, kom pro-
kšanonu i najpobije, pama da se u ovim vrasce
nuzgde stvaks vrasce, naskodljiva (Anonimna) i
zvanje, tvorivno, monore mlitnove i t. d.) i polikrativno
kao kodni nard, gospodarsko onoglo, spramne, stro-
jivo, bogato, zilo, dioničnski robi i t. d.) i osiguravane
protiv požara i groma uz najpobije cionu i najpobije
anuvate.**

**Jamčevine glavnica zadruge 1 milijun kruna,
Godišna primol premija i pristojbja preko
700.000 K.
Lisnena odbrava zadržanih činovara
2.500.000 K.
Izplisne primolne stote do ove godine
2.120.608 13 K.**

„KOTLA“ posrednice za svoje osiguravante, koji
prvih nrasnih zavoda za zvanje na naskodljivo, zvanje
i naskodljivo, „CROATIA“ u Splitu. — Sve
nadije informacije i upite
Uredi: Ulica Dvorsk k broju 35a (leka biseš Jovna).
Sposadni puti općini primaju se i vrlo dobro
koveriziraju.

HÔTEL BALKAN TRST.

KAVANA I RESTAURACIJA.

Nova zgrada, 70 elegantnih soba, Lift, električna rasvjeta, kupelji
cione umjerene.

Počkaj a Koglj.

Jadranska Banka

Bankome postovnje u
Ulici Nicolae Machavelli br. 26.
Započela je svoje postovanje, te obavija
sve bankovne i najpoštenije poslovanje: eskomptuje
mjencite, daje predjelznanje na vrasceonitvne papire
kao i na robu izvalcu u javnim skladistama.

Kupuje i prodaje vrasceonitvne papire strake
vrasce, devizne, monozmi zidani i sređvoni novce te
bankovne, i unovčanje kupone i izzifidatane pa-
pire uz najpovoljnije uvjete.

Ladaje doznaku na sva glavnja tržišta
monarkije i inozemstva, te oftrara vrasceonje uz
zprave (documente) akcravanja.

Prima novce na stacionirke knjizice a te-
kad i grov radim.

Obavija sve burzovne naluge najpuzre i naj-
svrsjenije uz vrlo umjerena uvjete.

Posteljuje i konvertira hipotekne kod prnih
hipotekarnih zavoda uz najpobije uvjete.

SREĆNA METODA
PAPIR DRUŽBE
SREĆNA METODA

И Т В А Т И Ј

Trzatie u svatkovno dnevno **OGARBEI PAPIR**
Družbe sv. Cirila i Metoda
za **Esternu**
od koje prodaje laci 5 % na kredit isite družbe.
Pravljfen u bankoj i dođolji vrasce, koje se na
boje vrasceonice.

Glavno skladište
STJEPAN GAVLJIN
J E I S A — (Dalmatino),
(Čenik i uzvodi sađu se na zahleber belara)

Najveća Dalmatinska Zlatarija
Ante Radića-Split
Trg voća (Gradska vrata na obali)
Bogata zalihna briljantnih, zlatnih i sređvornih predmola,
žopnih satova uz tvornički cione.
Kupuje i prima u zamjenu zlato, srebro i drage kamenje.
Ilustrovane cionike šalje baavact.

ČIRIL I METOD.

Imam nekoliko izliskava triske Bartolinove
knjige o sv. Cirila i Metoda
D. Ivana Duanila na hrvatski.
Knjige su u dobru stanju.
Tko želi nabaviti koji priglasak naka se
obratiti na Upravu „Kat. hrv. tiskarne“, koja će
se udovoliti zavazet da dostavi knjigu uz K 2 i
20 para za poštarinu.

Bibliograf.

L O Z E
dalmatinske, navrnutie na amerikan-
skoj podlozi, pripravljiva za jesen g.
1906. za okušeno područje
PRČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.
Cijene su:
Navrteci na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aramom > rupestris h. 1. " " " 140
" " riparia > rupestris " " " 140
Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. Sa naručbom zah-
tjeva se 20 % kapare.
Tko želi baš svoju lozu, može po-
slati poštom mladice srednje debljine.

Ne očitati
samo, već **kušati se mora**
davno prokušani medicinski
Steckenpferd Sapun
od ljetljanova mlička
od BERGMANNA i druga, Draždjani i
Tetschen na/L. od prije poznat pod
imenom BERGMANNOVA SAPUNA
od ljetljanova mlička
da se lice oslobodi od sunčanih pjegica, da
zadobije bijeli ten i njezinu boju
Predplatne komad 80 para
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMISSIMA
CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik
neto težina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unaprijed ili uz pouzreće Za velike količine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:
Jedan od najboljih načina, da se **djeca**
sačuvaju zdrava, da im se poboljša krv
i očuju pluća jest davati im više puta na
dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s uliekom.
— Preporuča se i starijima proti nazebam.
Čista naravskog meda po 60 novč., klg.
može se dobit samo kod

Svaki trgovac, koji ne gla-
suje svoju robu, ustupa mjesto
svojim takmacima, koji oglašuju.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)
preporuča svoj bogato opskrbljeni
dućan raznim ljekovitim mirođijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfima i predmeta nužnih
za bolestnike.

NAMOLITI I NAJJE-
TINIJE ŠIVACHIH STROJEVA „SINGER“
KVALITIVNIH SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADISTU
ŠIVACHIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja slijedeće poslove:
Prima novac u svrhu ukamatacivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz po-
tvrde na tekući ili na ček račun.
Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate
mjenice, napunice i čekove za nasu državu i za inostranstvo.
Daje predumove na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.
Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i pri-
vatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih
obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i
inostranstva.
Unosuje izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponsko-
arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnica.
Obavlja cirkulacija i deinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, podaje vojničko-
ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.
Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.
Eskomptira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vađenja. — Obavlja bezplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj do-
zvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.
Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima:
Uložke u Krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %
Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. fantim
(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 %
NB. Za uložne listove sada u toku, novi ka-
matnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og
Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na
donosica sa skadenom od 1 mjeseca uz kamatnjak
od 1 1/2 %.
Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana
uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; oba-
vlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst,
Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne grade, i Mo-
narhije, te plaća domicile svojih korentista bez ika-
kvoeg troška.

Izdaje Kreditne listove sva na mjesta Monar-
hije i Inozemstva.
Bavi se kupnjom i prodajom deviza, valuta i
javnih papira.
Otvara kredite uz tovarne dokumente u Novi
Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni
kamatajak.
Daje predumove na vrijednosne papire, robu,
warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se
ustanoviti.
Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranja
(Contrirungs-Lager).

Preuzimanje u pohranu i upravljanje:
U sobi sigurnosti, koja pruža najveću gar-
anciju proti kojoj mu drago pogibjelji provale i vatre
i kojoj je posećen osobiti nadzor sa strane ban-
koinih organa, primaju se u pohranu vrijednosni
papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne
uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanji istih.
Osjeđuraje vrijednote proti gabitcima šribeanja.
BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL
optičar-specijalista
ZADAR.
Zakletki procjenitelj za Dalmaciju.

Razpolaze bogatom zbirkom optičnih predmeta,
obavlja naručbe i spram lječničkog propisa.
Prima naručbe tablica od kovine i od pocak-
ljena željeza bud koje veličine i boje.
U Šibeniku uzorke tablica drži gosp. N. Bonani,
koji također prima naručbe.

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME
JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Častim se preporučit p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama,
bratovštinama svoju krasno uređenju

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvršne, a od mnogih priznate u svim
veličinama

-- svijeće od pravog pčelinjeg voska --

kao i finog crkvenog tamjana.
Prodajem dobra i svijeća — po zdravlje — koris'na meda Klg.
po K 1:20 para.
Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.
Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao
i, uz najpovoljnije uvjeta.

S veštovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Stovanom obćinstvu preporučujem upo-
trebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**,
koja okrepljuje želudac, razgrijava živce, zau-
stavlja proljev i lieči od groznice, tifusa,
hunjavice i t. d.
Samo čista, odlikovana „Smrekovača“
dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

IADRANSKA BANKA
u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò
Macchiavelli, br. 26.
započela je svoje poslovanje, te
obavlja sve bankovne i mjenične poslove:
eskomptuje mjenice, daje predumove na vrijed-
nosne papire, kao i na robu ležecu u javnim
skladistima.
Kupuje i prodaje vrijednosne papire, svake
vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te
banknote, i umovčije kupovna i izdričana pa-
pire uz najpovoljnije uvjete.
Izdaje doznake na sva glavnija tržišta
monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije uz
izprave (dokumente) ukrcavanja.
Prima novac na stedioničke knjizice u te-
kući i giro račun.
Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.
Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih
hipotekaraih zavoda uz najniže uvjete.

Čudnovat je uspjeh
koji se postizava uporabom najnovijeg
liečila za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a
od Bergmanna i druga u Draždjanim
i Tetschen na/L.,
jer nadmašuje naravnim bojom, koju daje vla-
sina i bradi, sve dosadlašnje pronalazce.
Dobiva se u staklenkama po K 2.50
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.